

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ'.

}}

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ 3 ΤΟΥ ΜΗΗ 1914

}}

ΑΡΙΘΜΟΣ 525

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΙΣΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΓΡ. ΒΑΣΙΛΑΣ. Μία άγνωστη σελίδα.
Κ. ΓΑΖΙΑΣ. Ἀθηναϊτικὲς γραφές.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Δελμοῦζος.
Π. Σ. ΔΕΛΤΑ. Ἐ' ἀναγνωστικά μας,
ΘΕΟΒΡΑΣΤΟΣ. Χαραχτῆρες.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Τὰ μάτια αὐτὰ ποὺ μὲ κοιτοῦν...
Γ'. ΠΕΡΓΥΛΑΙΤΗΣ. Τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ Ὀνειροῦ (συνέχεια).
ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Γιὰ τὴ Βουργαριζὴ γλώσσα.
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Κοσμοδιορθωτές !...
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. — Ο,ΤΙ ΘΕ-
ΛΕΤΕ. — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟ-
ΣΗΜΟ.

ΔΕΛΜΟΥΖΟΣ

Πολλά χρόνια δὲν πέρασαν ἀπὸ τότε. Κι ὅμως φαίνονται τόσο μακριά, ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ σταθῆ καὶ νὰ τὰ κοιτάξῃ μὲ τὴ γαλήνη τῆς ἱστορίας. Ἴσως νὰ συντελέσανε σὲ τοῦτο τὰ τελευταῖα γεγονότα τῆς καταδίωξης ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη μᾶς ἰδανικειμένης ἀναμορφωτικῆς ὁρμῆς, ποὺ τέλιωσε χαρακτηριστικὰ μὲ τὴν ἀπόρριψη τῶν Ἐφεσῶν Ναυπλίου.

Ἐΐτανε ἡ ἐποχὴ ποὺ ἡ γλωσσικὴ ἀναγέννηση μόλις ἄρχισε ν' ἀπλώνῃ τὶς ρίζες της. Καλὰ καλὰ ὁ ἀγῶνας δὲν εἶχε χαράξει. Οἱ φιλολογικὲς ἀπόπειρες εἴτανε ἀκόμα ἀνακατεμένες μὲ τὴ δημοσιογραφία. Ὅμως τὰ παραδείγματα νέων τότε λογίων ποὺ ἐρχόντανε μὲ ὁρμὴ ἐπαναστατικὴ, ὅσο κι ἂν τοῦτο δὲν ξεχώριζε καθαρὰ, νὰ χύσουνε καινούργια ζωὴ στὴν ποίηση καὶ στὸ δῆγμα, μὲ τὸ μεταχείρισμα τῆς ζωντανῆς, τῆς δημοτικῆς μᾶς γλώσσας, μᾶς τραβοῦσαν ἑμᾶς, παιδιὰ ἀκόμα, σὲ μιὰν ἀπορία. Πελαγωμένοι μὲ τὴ διδασκαλίαν τοῦ σχολείου, χωρὶς στήριγμα κανένα καὶ καμιὰ θετικὴ γνώση γιὰ τὰ πράγματα ποὺ ἀντικρίζαμε, πασιζάμε μονάχοι τότε, φερμένοι ἀπὸ ἓνα ἰσχυρὸ ψυχρόμητο, ν' ἀρχίσουμε νὰ μιαιύ-

νομε γράμματα, τὴ στιγμὴ ἴσα ἴσα ποὺ μόλις παίρναμε τὸ δίπλωμά μας ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο. Ἐΐταν ἓνας κύκλος νέων, ποὺ διάβαζε μὲ μανία ὅ,τι ἔβρισκε ἢ καλῆτερα ὅ,τι τοῦ προσφέροταν στὴν τότε ἐποχῇ. Τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ σιγὰ σιγὰ ἐρχόταν κι ἄδειαζε τὸν κύκλο. Τραβοῦσε σὲ διαφορετικὲς στρατὲς τὰ φιλογράμματα παιδιὰ, κι ἄλλους ἔρχινε νωρὶς στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ἄλλους ἔφερνε σὲ σπουδὲς καὶ σὲ μελέτες θετικώτερες καὶ «πραγτικώτερες» κατὰ τὴν κοινὴ ἔννοια.

Ἄπ' τὸν κύκλο αὐτὸ ξεπήδησε ὁ Ἀλέξανδρος Π. Δελμοῦζος. Παιδί, μὲ γλυκεῖα παρθενικὴ φυσιογνωμία, μὲ μιὰν ἄσβυστη πάντα ἐσωτερικὴ φωτιὰ ποὺ ἀνταντακλοῦσε στὰ μικρὰ του πραιογογάλα καὶ ἀνήσυχα μάτια. Γιομάτος ζωὴ τριγυρισμένη μὲ ὄνειρα, ἐνθουσιασμοὺς λυγισμένους κάποτε ἀπὸ μελαγχολίες, τραβηγμένους ὅλος ἀπὸ Ποίηση, ἰδεολόγος, ἔτοιμος ὅμως γιὰ τὸν κοπιαστικὸ δρόμο τῆς ἐργασίας. Σὰν ἦρθε ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του γράφτηκε φοιτητῆς στὰ Νομικά, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρὸς του. Μὰ γλήγορα κατάλαβε πῶς δὲ θὰ μποροῦσε νὰ ὑποτάξῃ τὸν ἑαυτὸ του σὲ ἀλυσίδες ποὺ τονὲ στεναχωροῦσαν. Τὸν εἶχε συνεπάρει δάκροιο ἢ ἀγάπη τῆς φιλολογίας. Δὲ δίστασε τὸν ἄλλο χρόνον νὰ μεταγραφῆ στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολή, καὶ νὰ ριχτῆ μὲ ἀφοσίωση στὰ μαθήματα.

Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο ἔγραφε δηγῆματι στὴν καθαρεύουσα, ἔγραφε καὶ στίχους στὴ δημοτικὴ, ποὺ ὅλα τοῦτα κυκλοφοροῦσαν χερόγραφα σὲ στενὸν κύκλο. Οἱ στίχοι του τὸ περισσότερο λυρικοὶ, ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὶς λαχτῆρες τοῦ κόσμου ποὺ ξανοίγονταν μπροστὰ του, ἀπὸ τὴν ὁμορφίαν τῆς Ἀττικῆς φύσης, ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς Πατρίδας, ἀπὸ τὴ φλόγα τοῦ ἔρωτα. Ἡ ἐργασία του εἴταν ἀκαταπόνητη. Ἦθελε νὰ βάλῃ μπροστὰ ὅσο τὸ δυνατό γληγορώτερα κι ὅσο τελειότερα τὸ ἔργο ποὺ καταπιύσθηκε μονάχος του. Σὲ ἀπολίτιστη χώρα, σὰν τὴ δική μας, κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ ἐχτιμῆσῃ ἀπὸ τὴ σωστὴ του μεριά, τὸ βαθμὸ τῆς παλληκαριάς, τὴν οὐσίαν τοῦ ἠρωϊσμοῦ τοῦ νέου Δελμοῦζου ποὺ καταπατῶντας τὶς γύρω συνθήκες ἄφινε ἓνα ἀφρόντιστο κοινωνικὸ μέλλον, ποὺ μποροῦσε νὰ τοῦ ἀσφαλίσῃ ἢ καλὴ οἰκονομικὴ κατάσταση τῆς οἰκογενείας του, καὶ πῆγαινε νὰ γίνῃ «Δάσκαλος» ὅπως παιζογελῶντας τονὲ φώναζαν οἱ δικοὶ του. Δασκάλιοι, γινόντανε τότε, ὅσοι νομίζανε πῶς τοὺς λείπει κάποιον ἀνώτερον θάρρος γιὰ τὴ ζωὴ καὶ θέλανε